

VETERINÀRIA



Quin és el nivell de toxicitat del peix que consumim a les Illes?

Tres segles del naixement del promotor dels estudis de Veterinària

El COVIB es trasllada a la seva nova seu social i dóna inici a una nova etapa

SEMILLA: Gestió saludable del sòl per a la sostenibilitat del sector agropecuari

Les nostres clíniques # perfil col·legial # actualitat # art al COVIB # assessoria jurídica # avepa # jubilats

Una cosa es decir que trabajamos en PRO de los profesionales. Y otra es hacerlo:

1 / 6

Este número es indicativo del riesgo del producto, siendo 1/6 indicativo de menor riesgo y 6/6 de mayor riesgo.

Cuenta Expansión Plus PRO

Banco de Sabadell, S.A. se encuentra adherido al Fondo Español de Garantía de Depósitos de Entidades de Crédito. La cantidad máxima garantizada actualmente por el mencionado fondo es de 100.000 euros por depositante.

Te abonamos el 10% de tu cuota de colegiado*

0

comisiones de administración y mantenimiento.

+ 1%

de devolución en los principales recibos domiciliados y sobre las compras con tarjeta de crédito en comercios de alimentación.⁽¹⁾

+

3% TAE

de remuneración

en cuenta sobre los 10.000 primeros euros, en caso de tener saldos en ahorro-inversión superiores a 30.000 euros.⁽²⁾

LLámanos al 902 383 666, identifícate como miembro de tu colectivo, organicemos una reunión y empecemos a trabajar.
sabadellprofessional.com

La Cuenta Expansión Plus PRO requiere la domiciliación de una nómina, pensión o ingreso regular mensual por un importe mínimo de 3.000 euros y haber domiciliado 2 recibos domésticos en los últimos 2 meses. Se excluyen los ingresos procedentes de cuentas abiertas en el grupo Banco Sabadell a nombre del mismo titular. Oferta válida, a partir del 26 de septiembre de 2016.

*Hasta un máximo de 100 euros anuales por cuenta, con la cuota domiciliada. El abono se realizará durante el mes de enero del año siguiente.

1. Recibos domiciliados que correspondan, como emisor, a organizaciones no gubernamentales (ONG) registradas en la Agencia Española de Cooperación y los recibos de colegios, guarderías y universidades cargados durante el mes. Deberá tratarse de centros docentes españoles (públicos, privados y concertados, quedando excluidos los gastos de academias particulares, colegios profesionales o gastos distintos a los de escolarización). Tampoco se incluirán los gastos en concepto de posgrados, másteres y doctorados. Operaciones de compra realizadas a crédito incluidas en la liquidación del mes, con las tarjetas modalidad Classic, Oro, Premium, Platinum y Shopping Oro cuyo contrato esté asociado a esta cuenta, en los establecimientos comerciales de alimentación incluidos y que podrá consultar en la página www.bancosabadell.com/cuentaexpansionplus. Mínimo 5 euros y hasta 50 euros al mes.

2. Para tener acceso a esta retribución, los titulares deben tener un saldo medio mensual en el banco superior a 30.000 euros en recursos, calculado como la suma de saldos del mes anterior de: cuentas a la vista, depósitos, renta fija a vencimiento, seguros de vida-ahorro, fondos de inversión, valores cotizables y no cotizables, planes de pensiones, planes de previsión de EPSV y BS Fondos Gran Selección. No se tendrá en cuenta para el cómputo del saldo medio el saldo existente en esta Cuenta Expansión Plus PRO ni en ninguna otra de las mismas características en la que los titulares sean intervinientes. Sí se tendrá en consideración el número de cotitulares, por lo que el saldo mínimo existente en la entidad como requisito será el tomado proporcionalmente para cada cotitular. No se remunerarán los saldos durante el primer mes de vida de la Cuenta Expansión Plus PRO.

En caso de que no se alcance por parte de los titulares el saldo mínimo que da derecho a la retribución de la Cuenta Expansión Plus PRO, la liquidación se realizará al 0% por este concepto.

Rentabilidad: para el tramo de saldo diario que exceda los 10.000 euros: 0% TIN. Para el tramo de saldo diario desde 0 hasta un máximo de 10.000 euros: 2,919% TIN, 1,9910% TAE (calculada teniendo en cuenta los dos tipos de interés para el supuesto de permanencia del saldo medio diario durante un año completo). Ejemplo de liquidación en un año: saldo en cuenta de 15.000 euros diarios, saldo diario sobre el que se remunera: 10.000 euros; frecuencia 12 (mensual); intereses liquidados en el año: 291,90 euros.

Un 2017 amb vosaltres

Una vegada donades les primeres passes dins el mes de gener, és necessari fer balanç del que ha estat el 2016 i quins seran els projectes i reptes per a enguany.

En primer lloc, recordar que el passat exercici es tancaren dos projectes importants:

El primer, la posada en funcionament de la nova seu social, que millorarà la imatge i funcionalitat de la institució i també de la professió veterinària balear. Són ja molts els companys i companyes que han visitat les instal·lacions i les han valorades positivament. Ara és hora de que el temps ho confirmi i el canvi pugui donar el rendiment esperat.

El segon és la finalització del llibre del centenari, projecte llarg i complicat, que ha permès recuperar important documentació i informació de la nostra professió, el germen del que som ara i de com hem arribat aquí, per posar-la a l'abast de tota la societat balear amb l'enriquiment del nostre patrimoni històric.

Però també s'han fet passes importants en molts altres projectes, entre els que cal destacar: el nou programa de gestió del RIACIB, el qual esperam implementar durant aquest primer semestre de 2017; la consolidació de la participació i presència a les xarxes socials; la col·laboració i reunions institucionals amb nombroses administracions en matèria de protecció animal; la finalització de procediments judicials favorables per intrusisme i, per suposat, el desenvolupament del programa col·legial de formació continuada,

Aquest nou any planteja nombrosos reptes entre els quals cal destacar, a més de les accions en l'àmbit de la identificació animal, els recursos contenciosos interposats contra diferents administracions en defensa del paper dels veterinaris i la contribució a un ús racional dels medicaments veterinaris, sense deixar de costat totes les accions habituals que desenvolupa el COVIB.

Anem a fer-ho. Ja sabeu on som. Amb vosaltres serà més senzill.

sumari

- | | | | |
|--|----|---|----|
| - Avepa: Formació continuada · Grup d'etologia | 4 | - Art al COVIB · Campanya professió veterinària | 16 |
| - Hª de la Veterinària: El naixement dels estudis de Veterinària | 5 | - Actualitat: Comissió benestar animal al trot · Col·legi | 17 |
| - Portada: Conclusions estudi de consum de peix | 6 | - Els nostres centres veterinaris: Clínica Veterinària Moixica | 18 |
| - Perfil Col·legial: Miquel Ferrer Fiol | 11 | - Col·lectiu de Veterinaris Jubilats | 20 |
| - Actualitat: Jornada sobre plagues urbanes | 12 | - Assessoria Jurídica: Bufet Antonio Font | 21 |
| - Actualitat: Comença una etapa en el COVIB · Brindis Nadal | 13 | - Actualitat: Concurs de felicitacions nadalenques del COVIB | 22 |
| - Actualitat: Triomf veterinari en el tomeig de pàdel intercol·legial | 14 | - Semilla: Gestió del sòl per a la sostenibilitat agropecuària | 23 |
| - Actualitat: Cursos COVIB | 15 | | |

Edita: Col·legi Oficial de Veterinaris de les Illes Balears (COVIB). **Direcció veterinària:** Jesús Martínez. **Direcció periodística:** Joan Sans (Dirkom).
Consell editorial: Lluís Riera, Jorge Cañellas, Manuel Ruiz, Tomeu Martí i Iván Plasencia. **Fotografia:** Jaime Reina. **Maquetació:** G. Domenici.
Publicitat: COVIB (Av. Comte de Sallent, 2, Principal A i B - Tel: 971 71 30 44/49). **Impressió:** iDP. **Dipòsit legal:** PM-495-2013

El Comitè de Redacció recorda als col·laboradors de la revista que poden utilitzar tant el català com el castellà en l'elaboració dels seus articles. Veterinària no es fa responsable ni s'identifica amb les opinions que els seus col·laboradors expressen a través dels treballs publicats. Reservats tots els drets. Prohibida la reproducció total o parcial de qualsevol informació gràfica o escrita per qualsevol mitjà sense el permís escrit del Col·legi Oficial de Veterinaris de les Illes Balears.

Formació continuada d'urgències en oftalmologia



Dins el cicle de formació continuada d'Avepa, organitzat per la vocalia de les Illes Balears, el passat dia 12 novembre va tenir lloc a Palma la jornada d'urgències en oftalmologia, a càrrec d'Alejandro Bayón. La jornada persegueix que el veterinari sàpiga veure, raonar i prendre decisions davant una afecció ocular urgent que se li presenti a la clínica. Aquestes situacions són freqüents i el clínic ha de ser capaç d'enfrontar-se a l'animal malalt i d'identificar-ne el problema. La jornada establí els criteris per iniciar el tractament adient en diferents casos i abordà un dels històrics

impediments per fer una exploració oftalmològica: el cost econòmic. Es recordaren les formes de fer una correcta exploració amb el material bàsic, les claus per reconèixer malalties oculars molt diferents i què fer i no fer en les situacions urgents. Bayón és professor titular del Departament de Medicina i Cirurgia Animal de la Universitat de Múrcia, responsable del Servei d'Oftalmologia de l'Hospital Veterinari de la Universitat de Múrcia, així com del Servei d'Animals Exòtics. És autor de múltiples publicacions en revistes nacionals i internacionals.

Maneig de malalties en col·lectivitats felines, a Menorca



Foto cedida per: XXXXXXXXX

El 29 d'octubre va tenir lloc a l'hotel Capri de Maó, organitzat per la vocalia d'AVEPA a Balears i el COVIB, un curs de maneig de malalties en colònies felines, impartit per Llibertat Real, acreditada en medicina felina per Avepa i llicenciada en Veterinària per la Universitat de Saragossa. Es parlà de les malalties de la cavitat oral i nasofaringe felines, una complicació més habitual del que sembla en aquests tipus de malalties, i es féu una actualització de les novetats en maneig d'altres malalties com ara FIV o DeLV, entre d'altres.

Interpretació d'anàlisi clíniques de l'espècie felina a Eivissa



Foto cedida per: Joan Riera

Salvador Cervantes, llicenciat en Veterinària, membre de l'AAFP (American Association of Feline Practitioner) des del 2005 y de la ISFM (International Society of Feline Medicine), va ser el ponent el passat 19 de novembre a l'hotel Los Molinos d'Eivissa de la jornada d'interpretació d'anàlisi clíniques de l'espècie felina, organitzada conjuntament per Avepa Balears i el Col·legi. Es feren comparatives entre proves analítiques de la funció hepàtica i renal per a cans i moixos, s'interpretaren proves diagnòstiques de retrovirus felins i es feren diagnòstics laboratorials de la peritonitis infecciosa felina. Hi assistiren una vintena de persones.

Carlos III: El Rey promotor de los estudios de Veterinaria en España

Con motivo de celebrarse este año el 300 aniversario del nacimiento de Carlos III, Rey de España desde 1759 hasta su fallecimiento en 1788, se han celebrado, especialmente en Madrid, algunos actos con carácter nacional y diversas exposiciones – Real Casa de la Moneda, Museo de Ciencias Naturales, Museo Arqueológico Nacional y Real Academia de san Fernando, - que reviven algunos de los logros alcanzados durante su reinado. Por este motivo he creído oportuno, desde esta página de la Historia de la Veterinaria en las Islas Baleares, recordar el vital papel que este monarca jugó en la creación de diversas instituciones con las que pretendía promover la ciencia en España, y entre ellas, por lo que nos afecta, la primera Escuela Veterinaria en nuestro país.

La existencia en Europa durante aquellos años de una creciente corriente de opinión favorable a la mejora de la agricultura y la ganadería, así como al estudio de las enfermedades del ganado, tuvo su repercusión práctica en diversos países, ya que hasta finales del siglo XVIII se establecieron en Europa hasta catorce Escuelas de Veterinaria, entre ellas la de España.

Carlos III de Borbón, en el desarrollo de su política interior intentó modernizar la sociedad española adoptando esta corriente cultural y de pensamiento, que tuvo una gran influencia en los aspectos económicos, políticos y sociales de la época, en gran parte debido a la colaboración de las Sociedades Económicas de Amigos del País, asociaciones surgidas en la segunda mitad del siglo XVIII en España bajo apoyo real y cuya finalidad era difundir sus nuevas ideas y conocimientos científicos y técnicos y de las que Mallorca se benefició en 1778 con la creación de la Real Sociedad Económica Mallorquina de Amigos del País y unos años más tarde, en 1788, de la Academia Médico-Práctica de Mallorca, que daría paso más adelante a la Real Academia de Medicina y Cirugía de Palma de Mallorca.

En 1777, por Real Orden de 5 de noviembre de 1776, el Gobierno de Carlos III, acordó enviar un alféitar comisionado a la Es-



Foto cedida por Tomeu Anguera.

cuela Veterinaria de Alfort (Francia), creada en 1766, para conocer el funcionamiento del centro y trasladar la iniciativa de estos estudios a España. El alféitar seleccionado fue el mariscal de las Reales Caballerizas, Bernardo Rodríguez, que se trasladó al país vecino y después de cuatro años de estudio, con notable aplicación, se convirtió el 2 de julio de 1780 en el primer veterinario español.

A su vuelta, el recién titulado realizó un amplio informe sobre la necesidad y conveniencia de crear una Escuela de Veterinaria en Madrid, y por ello, redactó igualmente un posible reglamento para el futuro centro, estudio y propuestas que no prosperaron por la controversia creada entre partidarios y adversarios.

Siete años más tarde, ya en 1784, Carlos III, interesado en el tema, repite la experiencia, y son enviados esta vez dos comisionados a la Real Escuela de Alfort, los mariscales Segismundo Salats e Hipólito Estévez, donde cursaron sus estudios de Veterinaria. Al finalizar visitaron otros países como Alemania, Dinamarca, Inglaterra e Italia, para ampliar los estudios iniciales en sus respectivos centros veterinarios y regresar posteriormente a España para dedicarse principalmente a preparar el plan de estudios para las futuras Escuelas de Veterinaria en España.

Una vez finalizados, Carlos III ordenó que se constituyeran dos comisiones para la puesta en marcha de la Escuela de Veteri-

naria con los planes aportados, comisiones que no llegarían a acuerdo alguno antes de su muerte (14 de diciembre de 1788), a pesar de que ya, por Real Orden de 7 de septiembre de 1788, se ordenaba el establecimiento en Madrid de una Escuela para la enseñanza de la Veterinaria.

Ya con posterioridad a su muerte, Godoy, Ministro de Carlos IV, planteó ante el Gobierno, que entre los objetivos de la enseñanza pública que faltaban por desarrollar en España, se encontraba el de Veterinaria y solicitó al Rey permiso para crear una Escuela Fundamental y Normal de Veterinaria, en toda la extensión de esta ciencia, ya que, según señalaba en su escrito «la milicia, el arma de caballería, la agricultura, la salubridad de los ganados, el comercio, la industria, la trajinería sufrirían mucho por esta falta».

Así pues, una vez conseguida la conformidad del nuevo soberano, la Escuela se fundó el 23 de febrero de 1792 y un año después, el 26 de marzo de 1793, el Rey aprobó en Aranjuez el plan de estudios para los dos primeros años, de los cuatro de que constaba la nueva carrera.

El curso se inició el 18 de octubre de 1793 y abrió así sus puertas la nueva Escuela Veterinaria de Madrid, llamada también Real Colegio Escuela de Veterinaria (colegio en virtud de que se consideraba un centro militar y escuela, porque admitía alumnos de procedencia civil). Se ubicó en el Convento de San Felipe Neri, situado extramuros de la Puerta de Recoletos, en terrenos donde hoy se encuentran la Biblioteca Nacional y el Museo Arqueológico Nacional y la plaza de Colón. Su primer director fue Segismundo Malats, ayudado en sus funciones por Hipólito Estévez, ambos profesores del nuevo centro, el cual dependía por entonces del ramo de Guerra.

Creo que es justo recordar en este Tercer Centenario, que aunque Carlos IV diera los últimos pasos para la creación de la primera Escuela de Veterinaria en nuestro país, el auténtico impulsor de la misma fue el Rey Carlos III de España.

Toxicitat i consum de peix: unes consideracions des del prisma de la salut pública

La veterinària Rosa M^a Lull Cantallops, Cap del Negociat d'Higiene dels Aliments d'Origen Animal de la Direcció General de Salut Pública i Consum, pertanyent a la Conselleria de Salut, escriu el següent article arran dels resultats que es desprenen d'un estudi realitzat a les Illes Balears sobre determinació de metilmercuri en

mostres de peix. Aquest estudi ha dut la col·legiada a oferir una xerrada sobre les novetats en la recomanació de consum de peix a la Fundació de Ciències Farmacèutiques de les Illes Balears, el passat estiu, i al més de setembre a presentar-ne les dades en el Congrés Internacional de Salut Infantil i Medi Ambient a Barcelona.



Els aliments poden ser font d'exposició de diferents agents químics, biològics o físics nocius per a la salut del consumidor. Pels perills biològics la principal mesura de prevenció és la higiene. Però pels perills químics, en

particular els contaminants ambientals, les mesures de prevenció es basen en disminuir l'exposició de la població mitjançant l'establiment de límits màxims als aliments (LM) per a així retirar del mercat els productes

que en contenen en excés. I també mitjançant recomanacions per a limitar el consum de determinats productes, aquestes sovint es dirigeixen a grups de risc com els infants.

Els infants són un grup etari especialment

susceptible a patir els efectes desfavorables dels perills químics o biològics que es puguin presentar als aliments. Hi ha diferents aspectes que en conjunt provoquen aquesta circumstància, com són el seu baix índex de massa corporal, el seu sistema immunològic i metabòlic immadur, i el estar a la fase vital de major desenvolupament físic i cognitiu.

A més, s'ha de tenir en compte el fet que en nombrosos casos els nins són consumidors extrems de determinats aliments, bé per la seva curta edat i les indicacions facultatives d'introducció progressiva d'aliments, com per la dificultat que tenen alguns infants d'acceptar el consum d'aliments que no coneixen o que la seva organolèpsia no els resulta atractiva. Tot fa que en ocasions es restringeixi notablement la diversitat d'aliments, i dels que consumeixen en fan una ingesta proporcionalment major que si la dieta fos més variada. D'aquesta manera si un d'aquests aliments és font habitual d'un determinant contaminant l'infant està més exposat.

És el cas del metilmercuri a peix. El peix és una font de nutrients imprescindibles pel desenvolupament cognitiu dels infants degut al seu alt contingut en àcids grassos omega 3 i omega 6. Però hi ha determinades espècies de peixos que, en una proporció notablement major que els altres, poden presentar de forma excessiva aquest contaminant. Per aquest motiu s'han publicat per part de les principals agències internacionals i nacionals en seguretat alimentària, entre elles l'EFSA (Agència Europea de Seguretat Alimentària) i l'AECOSAN (Agència Espanyola de Consum, Seguretat Alimentària i Nutrició) recomanacions per restringir el consum d'aquestes espècies per a infants i dones gestants.

El mercuri és un potent agent neurotòxic que afecta sobretot el cervell en procés de desenvolupament. La fase fetal és especialment més vulnerable, però també provoca dany durant la infantesa (Grandjean et al., 1997). És un contaminant que es bioacumula a la cadena tròfica i la principal font d'exposició per a la població és el consum de peix i marisc.

La comunitat científica i les autoritats de control han dirigit les seves accions a determinades espècies que s'han identificat com les que més acumulen aquest contaminant.

Són el tauró, la tonyina vermella, el marlin, l'emperador i el lluç de riu. Aquestes són espècies depredadores, migratòries, de gran mida i longeves.



D'aquestes les espècies marines d'aquest grup són del tipus peix blau i això ha provocat en ocasions males interpretacions, ja que alguns autors han identificat el peix blau com el que acumula més mercuri, quan en realitat aquest no és un factor determinant ja que el metilmercuri es lliga als grups sulfidrils dels aminoàcids.

En canvi, una recent opinió científica que ha emès el Comitè Científic de l'EFSA "Statement on the benefits on fish/seafood consumption compared to the risks of methylmercury in fish/seafood" afirma que el consum d'unes tres racions setmanals de peix, especialment el peix blau, és molt beneficiós pel desenvolupament cognitiu dels nins, sempre que es segueixin les recomanacions de consum de determinades espècies per a evitar l'exposició excessiva al mercuri.

Fonts d'emissió de mercuri

La comunitat científica ha identificat tant fonts naturals com fonts antropogèniques pel mercuri. Aquesta darrera sembla que és la que més contribueix a la presència de mercuri a peix.

Les emissions de mercuri a l'atmosfera

degut a la mineria i a la combustió de combustibles fòssils (Hg0) es depositen als mars després de la seva oxidació a Hg2+. Llavors precipiten al fons on es redueixen un altre pic per l'acció microbiana a Hg0 i a CH3Hg, per incorporar-se després a la cadena alimentària (Lamborg et al., 2014).

Així la Comissió Europea ha establert límits màxims de mercuri als aliments (LM) i en particular al peix i marisc (Reglament (CE) 1881/2006), per retirar del mercat els productes que el contenen en excés i així minimitzar l'exposició d'aquest contaminant a la població sensible.

S'ha d'aclarir que no són límits toxicològics (LT), si no que es basen en els valors normals que es troben als aliments. El LT generalment és superior al LM. Només hi ha alguns casos en què el LM és inferior al LT, com quan la població sensible consumeix productes que el contenen en excés, i és en aquest cas quan es fan recomanacions de consum restrictives com ha fet l'EFSA i l'AECOSAN. Les de l'AECOSAN són més exigents que les europees, ja que Espanya és un dels països de la Unió Europea que més peix consumeix. Aquestes són:

Pescados	Mujeres en edad fértil embarazadas o en período de lactancia	Niños <3 años	Niños 3-12 años
Pez espada Tiburón Atún rojo* Lucio	Evitar su consumo	Evitar su consumo	Limitar a 50 gr/semana o 100 gr/2 semanas (no consumir ningún otro de los pescados de esta categoría en la misma semana)

*Thunnus thynnus (especie grande, normalmente consumida en fresco o congelada y fileteada)

Així i tot també s'ha de tenir esment amb altres espècies si es tracta d'animals depredadors i longeus, ja que si el consum és extrem també podrien provocar un excés d'ingesta d'aquest contaminant.

Mercuri a les Illes Balears

Hi ha estudis que han determinat que la presència de mercuri a peixos de la Mediterrània és major que a l'oceà Atlàntic (European Environment Agency, 1998), (MAGRAMA - Institut Oceanogràfic Espanyol, 2012). Per això a les Illes Balears s'ha duit a terme un estudi des demarç de 2014 fins a l'actualitat en què s'han pres mésde 350 mostres de peix capturat a les Illes per valorar aquesta qüestió.

Aquest estudi s'ha duit a terme amb la prèvia avaluació de riscos, la direcció, la coordinació i l'execució del mostreig recollida de dades del Servei de Seguretat Alimentària. També hi han col·laborat el Servei d'Ordenació Pesquera, el Servei de Recursos Marins de la Direcció General de Pesca i Medi Marí i l'Institut de Diagnosi Ambiental i Estudis de l'Aigua (IDAEA) del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC).

Han facilitat la recollida de mostres OP MALLORCAMAR i les diferents confraries d'Eivissa i Menorca, així com la Federació Balear d'Activitats Subaquàtiques (FBDAS).

Les mostres s'han analitzat al Laboratori de Salut Pública de la Direcció General de Salut Pública i Participació.

El mostreig s'ha planificat tinguent en compte les espècies més representatives del consum habitual a les Illes Balears i de la pesca recreativa. Les espècies objectiu han estat espècies locals i se n'ha fet una distribució establint tres nivells tròfics. S'han mostrejat un major número de mostres de les espècies depredadores. El número demostres també s'ha distribuït tenint en compte el nombre de captures i el consum de peix per illes. Durant el mostreig s'han recollit altres dades determinants relacionades amb la quantitat de mercuri acumulat al peix com són mida, pes i la georreferenciació de les captures.

Els resultats obtinguts mostren com el nivell tròfic més baix, pràcticament no presenta mercuri (A):

NIVELL TROFIC 1		Nº mostres	MITJA [Hg]mg/kg	% Incompliments (LM = 0.5 mg/kg)
<i>Aphia minuta</i> Jonquillo		4	0.09	0.00%
<i>Sardina pilchardus</i> Sardina		8	0.09	0.00%
<i>Spicara smaris</i> Gerret		7	0.09	0.00%
<i>Engraulis encrasicolus</i> Aladroc		7	0.09	0.00%

(A)

En canvi el segon nivell tròfic hi ha qualque espècie que mostra més presència i que requerirà més estudis ecològics (hàbitat,

dieta, distribució geogràfica...) i mostres adicionals per valorar aquesta presència major (B).

NIVELL TROFIC 2		Nº mostres	MITJA [Hg]mg/kg	% Incompliments (LM = 0.5 mg/kg)
<i>Sciaena umbra</i> Escorball		8	0.12	0.00% (ML = 0.5 mg/kg)
<i>Mullus surmuletus</i> Moll		11	0.2	0.00% (ML = 1 mg/kg)
<i>Xyrichtys novacula</i> Raor		7	0.09	0.00% (ML = 0.5 mg/kg)
<i>Trachurus trachurus</i> Sorell		7	0.19	0.00%
<i>Serranus scriba</i> Vaca		7	0.28	0.00%
<i>Serranus cabrilla</i> Serrà		11	0.3	27%

(B)

Pagellus erythrinus Pagell	 Italy, by Massimiliano Martelli (Fondasei)	11	0.32	0.00 % (ML = 1 mg/kg)
Spondyliosoma cantharus Càntera	 Spain, by A. M. Arias (ICTIO, TERMA)	17	0.27	23 % (ML = 0.5 mg/kg)
Diplodus sargus Sard	 Spain, by A. M. Arias (ICTIO, TERMA)	9	0.34	11 % (ML = 0.5 mg/kg)
Phycis blennoides Mòllera de fang	 Spain, by A. M. Arias (ICTIO, TERMA)	2	1.19	100 % (ML = 0.5 mg/kg)
Scyliorhinus canicula Gató		10	1.1	50 % (LM = 1 mg/kg)
Solea spp Palaia		8	0.46	25 % (LM = 0.5 mg/kg)
Pagrus pagrus Pàgara		13	0.34	30 % (LM = 0.5 mg/kg)
Pagellus acarne Goràç		3	0.2	0.00 % (LM = 0.5 mg/kg)

(B)

I com era previsible, el nivell tròfic superior correspon a les espècies que més presenten mercuri.

Així i tot hi ha espècies d'aquest nivell

que en presenten una escassa presència i que també seran objecte d'estudis addicionals (velocitat de creixement, dieta, hàbitat...) (C).

Nivell tròfic 3 Photographies by A. M. Arias, Spain (ICTIO, TERMA)		Número de mostres	MITJA [Hg]mg/kg	% Incompliments (ML = 0.5 mg/kg)
Epinephelus marginatus Amfòs		11	1.6	100.00%
Dentex dentex Dèntol		14	0.96	71.00%
Conger conger Congre		30	0.52	46.00%

(C)

S'ha de dir que aquestes espècies habitualment són les manco consumides i això suposa que a priori, sense que es facin estudis addicionals, no es pugui afirmar que el seu consum pugui constituir un problema de salut pública. El que sí es podrà valorar, després d'haver obtingut més dades analítiques i valoracions obtingudes d'avaluacions de risc químic específiques cas per cas és si es fa necessari fer noves recomanacions de consum per a la població sensible d'àmbit general o local.

A més aquestes dades es consideren de gran valor perquè poden contribuir a establir nous LM normatius. De fet ja han estat comunicades a la Comissió Europea a aquests efectes.

També aquestes dades s'han presentat per part de la que subscriu aquest reportatge al octau Congrés Internacional de Salut Infantil i Medi Ambient del INCHEC (The International Network on Children's Health, Environment and Safety) celebrat el passat mes de setembre a Barcelona on es varen fer 140 presentacions de científics de 34 països d'arreu del món, amb la temàtica comú de com afecta el tipus d'entorn mediambiental als infants.

En l'actualitat aquest estudi està dirigit a exemplars d'espècies de les espècies que han mostrat més presència de mercuri consumides a les Illes Balears, tant les capturades fora del Mar Balear i con les capturades localment. Així es podran fer comparacions addicionals de la presència de mercuri de les mateixes espècies però capturades al Mar Balear o a altres localitzacions geogràfiques.

Accions de protecció de la salut i el paper dels professionals sanitaris

Així i tot, tenint en compte les recomanacions nacionals de consum de peix i les dades obtingudes a aquest estudi, ja s'han dut a terme actuacions per minimitzar l'exposició de la població sensible a aquest contaminant.

Durant l'any 2015, la que subscriu aquest reportatge, ha dut a terme actuacions per difondre a la població aquestes recomanacions de consum dirigides a la població infantil i a gestants, a més d'altres per evitar la excessiva

Merluccius merluccius Luç		33	0.33	30% (ML = 0.5 mg/kg)
Lophius piscatorius Rap		36	0.72	14,00% (ML = 1 mg/kg)
Raja clavata Rajada		2	1.9	100% (ML = 1 mg/kg)
Muraena helena Morena		26	0.44	27 %
Zeus faber Gall de San Pere		16	0.33	19 %
Seriola dumerili Sirviola		16	0.23	12 %
Scorpaena scrofa Cap Roig		37	0.25	5 %
Scorpaena porcus Esporporta		2	0.15	0.00%
Coryphaena hippurus Llampuga		3	0.09	0.00%

(C)

exposició d'aquests grups etaris a altres agents químics i microbiològics d'impacte per a la seva salut. Tot gràcies a la promoció del Col·legi de Veterinaris de les Illes Balears i el conveni subscrit amb la Conselleria de Salut, a més de la col·laboració i les facilitats ofertes per les unitats de docència d'Atenció Primària de Mallorca i les diferents unitats de docència dels principals centres de salut, i centres hospitalaris públics i privats de les Illes Balears.

Aquestes actuacions comprenen la revisió i nous documents que recullen els principals consells per a l'alimentació infantil i per a les dones gestants que s'ofereixen a les consultes dels centres de salut i que també es poden descarregar de la pàgina Web del Servei de

Seguretat Alimentària. A més s'han donat sessions formatives presencials dirigides a facultatius sanitaris a 16 centres de les illes de Mallorca, Menorca i Eivissa, a les quals hi han assistit 275 professionals. D'acord a les proves fetes prèviament a les sessions, s'ha vist la rellevància d'aquestes ja que la taxa de resposta correcta no superava el 10%. Aquestes accions s'han valorat molt positivament i també la col·laboració entre els facultatius de salut pública i els dels serveis assistencials de salut.

També s'han ofert sessions formatives a associacions de famílies que igualment han valorat molt positivament rebre aquesta informació i demanden que aquesta arribi adequadament al col·lectiu sanitari.

Igualment s'han dut a terme accions de promoció a mitjans de comunicació especialitzats en col·lectiu materno-infantil. Aquests ofereixen un bon canal pertal que després la població amb un interès personal, les famílies, facin una recerca d'informació activa per obtenir un major coneixement.

Conclusions

En conjunt, l'avaluació del risc dels contaminants als aliments, les accions de protecció de la salut que vetllen per tal que no se superin els LM d'aquests contaminants als productes comercialitzats i les accions de promoció de la seguretat alimentària, fan que la labor dels professionals de la salut pública que actuen en l'àmbit de la seguretat alimentària, dins els que hi són els professionals veterinaris, tinguin una alta rellevància en la prevenció de malalties de transmissió alimentària a la població de les Illes Balears i als que ens visiten.

I també no s'ha de deixar de tenir en compte la importància de què la població tingui accés al coneixement que aquestes actuacions generen, i així adquireixin hàbits de consum d'aliments que protegeixin la seva salut i la de la seva família. En definitiva, aquestes es poden sintetitzar en tenir cura de la higiene per evitar perills biològics, seguir les recomanacions oficials de consum d'aliments, llegir bé les etiquetes dels aliments i tenir una dieta com més variada millor, evitant consumir de forma extrema cap aliment per tal de minimitzar l'exposició a contaminants que puguin presentar.

En el cas particular del peix, així, s'ha de tenir molt en compte les recomanacions que fa l'EFSA de consumir-ne de 2 a 3 racions setmanals, especialment peix blau, i sempre observant les recomanacions de restricció de consum de determinades espècies per a dones gestants i infants.

ROSA MARIA LLULL CANTALLOPS

BIBLIOGRAFIA

- Grandjean et al, Neurotoxicol Teratol 19, 417-428 (1997)
- Lamborg et al, Nature 512, 65-68 (2014)
- European Environment Agency (1998), State of the environment report No 2. Chapter 10. Marine and Coastal Environment, ISBN: 92-828-3351-8
- Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente, 2012. Estrategia marina Demarcación Marina Levantina Balear <http://www.magrama.gob.es/es/costas/temas/estrategias-marinas/>
- Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente, 2012. Estrategia marina Demarcación Sud atlántica. <http://www.magrama.gob.es/es/costas/temas/estrategias-marinas/>
- Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente, 2012. Estrategia marina Demarcación Norte atlántica. <http://www.magrama.gob.es/es/costas/temas/estrategias-marinas/>

Miquel Ferrer Fiol

El veterinari emigrant



A Miquel Ferrer (Inca, 1971) li agrada estar amb la seva dona, Magdalena, i passar el màxim de temps possible amb els seus fills, Manuela i Joan, de 6 i 4 anys, respectivament. Tampoc li fa ois a fumar-se un puro en silenci o veure la televisió sense so a ca seva tranquil·lament o passar una estona amb els seus amics de la infantesa -assegura poder contar-los amb els dits d'una mà- parlant de trivialitats. Diu que és la millor manera que ha trobat per desconnectar quan és a Mallorca dels sis mesos de feina intensa que passa a Estocolm cada any des de fa 13, quan, empès per les circumstàncies, decidí partir-hi. Un grapat d'anys abans, a mitjans dels anys 90, jugà a la *Champions League* de la reproducció equina, als Estats Units, i allò, indefectiblement, marcà la seva vida i, per tant, la seva feina. O seria a l'inrevés?

Ferrer va néixer en el si d'una família treballadora de la indústria del calçat, a Inca. Son pare i el seu padrí fabricaven i tallaven peces de pell per a una exclusiva marca suïssa (Bally), un fet que li va permetre sortir a fora

a estudiar. Confessa ara que es decidí per la Veterinària com podria haver optat per estudiar una altra carrera ("tanmateix era mal estudiant", recalca). Se n'anà fins a Còrdova i allà hi romangué gairebé vuit anys. "Entre que no m'esforçava massa per aprovar i que no se me dóna bé estudiar tenia davant una bona papereta, però com que m'ho passava bé i a casa no me ficaven pressa per tornar, m'ho vaig agafar amb calma fins a llicenciar-me", explica avui. Allò que no s'agafà amb tanta calma va ser la feina, ja d'estudiant, fent pràctiques i aprenent sobre reproducció equina, i passà uns quants estius amb Álvaro Lamilla o amb Toni Roca, aprenent alguns secrets de l'ofici. "Les meves vacances eren anar a fer feina", diu.

En obtenir el títol, l'any 1995, Miquel Ferrer decidí donar un tomb a la seva vida i partí als Estats Units a treballar de franc amb un referent mundial, aleshores, de la reproducció i la inseminació en èquids, Dean Neely. Féu feina amb ell intensament a la seva clínica de Nova Jersey juntament amb altres vint veterinaris i

va aprendre molt en un moment en el qual les diferències entre Europa i els Estats Units en aquesta especialitat eren gegants. "Sense dubte aquell any va marcar la meua vida", diu el manescal. Ho va fer tant que quan pot, cada dos anys, Miquel se'n va als Estats Units a visitar el seu amic i mentor. Però aleshores no hi va poder romandre més temps perquè les obligacions amb la pàtria el feren tornar sobtadament a Mallorca, on féu el servei militar durant 9 mesos. En acabar, inicià un ambiciós projecte a la finca familiar de Can Frontera, a les afores d'Inca anant cap a Selva, que transformà en un centre de reproducció de cavalls de trot i de Pura Raça Espanyola. Hi construí quadres, un laboratori, distribuïa semen, inseminava egües, passejava cavalls, etcètera. "Allò era una bogeria i durà quatre anys perquè ho havia de gestionar tot i pràcticament no tenia temps per fer la feina veterinària", relata. "Hi hagué un moment en el que vaig haver de dir basta i, mira com és la vida, un gran criador de cavalls de trot de Suècia amb el que treballava esporàdicament m'oferí una feina. No vaig poder rebutjar-la i Can Frontera quedà apartat", afegeix. Era l'any 2003.

Miquel féu les maletes i s'instal·là a la ciutat d'Örebro, on treballà intensament al llarg de sis mesos, de març a agost, coincidint amb l'època de reproducció. Després tornà a Mallorca i reinicià l'activitat a Can Frontera, reprenent el projecte a un ritme menor. I així cada any fins el 2008, quan rebé una oferta de l'eguaassada més gran d'Escandinàvia, *Menhammar Stuteri*, per desenvolupar la mateixa tasca, però elevada al cub. Des de llavors ha passat cada any temporades de sis mesos a Estocolm inseminant entre 500 i 700 egües i exercint el control sobre la reproducció de la cabanya equina. Diu amb orgull que han aconseguit criar la millor egua sueca, Timbal, que l'estiu de 2015 féu el rècord del món dels tres anys i que, curiosament, féu part del seu aprenentatge a Mallorca, entre can Frontera i Manacor, quan era pollina. Miquel trasllada a Mallorca alguns poltres de l'eguaassada sueca i hi romanen un any entrenant i competint, sota la seva supervisió veterinària. Aquest és, precisament, el gran projecte de futur del manescal: dur cavalls de trot a l'Illa durant l'època hivernal perquè entrenin i, fins i tot, arribin a competir. Però, de moment, queda lluny.

Jornada tècnica a Palma sobre actualització de plagues urbanes

Organitzada pel COVIB, perseguia actualitzar la informació de com actuar sobre nous vectors



Els ponents varen ser el Dr. Rubén Bueno Marí, director tècnic d'I+D+I Laboratori Lokimica; el Dr. Miguel Àngel Miranda, del departament de zoologia de la Universitat de les Illes Balears; el Dr. Tomàs



Montalvo, responsable tècnic de l'Agència de Salut Pública de Barcelona; el Dr. Federico Bartomeus, director del grup d'investigació ICREA Movement Ecology Lab (CEAB-CESIC, CREAM); Pedro Morell Ramis, veterinari de l'Ajuntament de Palma; Eduardo González la Cuesta, cap de Medicina dels serveis municipals de Salut de Múrcia; Braulio Gambin, biòleg de la Mancomunitat l'Alacantí; i José M^a Cámara Vicario, veterinari municipal i responsable de la Unitat tècnica de control de vectors de l'Ajuntament de Madrid.

12

El COVIB organitzà per novembre, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Palma i la Conselleria de Salut i Consum, una sessió informativa sobre una de les problemàtiques més evidents i males de combatre en els nuclis urbans: les plagues. Els objectius de la jornada eren actualitzar la informació sobre el control de plagues i com actuar davant els nous vector, abordar les formes d'actuació en el període virèmic del zika i del chikungunya o exposar la situació d'increment de rosegadors en els espais i vies públiques de les ciutats de la costa mediterrània, entre d'altres.

En la primera part de la jornada es xerrà de control i rellevància sanitària del moscard tigre, analitzant-ne la situació actual i els procediments d'actuació davant casos de virusos importades a Balears. Així mateix s'explicà el projecte 'Moscard alert': una iniciativa de ciència ciutadana per al seguiment del moscard tigre desenvolupada a les Illes. En el mateix bloc temàtic es parlà de la vigilància i control d'arbovirusos a la Ciutat de Barcelona. El capvespre es féu una taula rodona sobre el control de plagues urbanes i les seves actualitzacions enfront de factors externs actuals: la integració de les colònies felines, els alimentadors de colomes, l'abandonament dels

solars privats o de l'horta tradicional. En aquest bloc s'exposà la problemàtica de les colònies urbanes felines a la Ciutat de Palma, se donaren a conèixer les estratègies de comunicació en el control de plagues a la ciutat de Múrcia, s'explicà el cas de la proliferació de rates a la ciutat d'Alacant i de les xinxes a Madrid.



El nou COVIB comença a caminar

Dóna inici l'activitat a la nova seu, que situa el Col·legi en l'època de la modernitat



El passat 20 de desembre, aprofitant la celebració del brindis de Nadal a un establiment pròxim, se n'obriren les portes a tothom que s'hi volgués acostar i visitar les instal·lacions. A falta de col·locar l'arxiu col·legial i el contingut de caixes, que se farà progressivament, i de completar la decoració de l'espai, amb accessoris i cartelleria, el nou COVIB ja 'fa vida normal'. Ramon Garcia guià els visitants per les instal·lacions i explicà els projectes de futur programats així com les dificultats trobades en els mesos previs i que tota reforma entranya.



Un espai ample, net i diàfan, situat en ple centre de Palma, a les Avingudes, és des de fa unes setmanes el nou quarter general del COVIB. La junta decidí aprofitar el pont de desembre per fer la mudança des de l'antiga seu fins a la nova per tal de perdre el menor nombre de dies hàbils i donar continuïtat en el seu servei als col·legiats. Una vegada fet el trasllat, l'activitat diària col·legial ha continuat igual, tan

sols que amb més espai i comoditat per al personal... i una miqueta de fred, de moment, això també. Sigui con sigui, el Col·legi ja té unes instal·lacions modernes d'acord als temps que corren i a la imatge que vol projectar. A partir d'ara, la seu col·legial podrà albergar actes propis i aliens i no serà necessari llogar altres espais per dur a terme activitats del col·lectiu veterinari, amb el conseqüent cost afegit.

13

Brindis per felicitar les festes i desitjar un bon any

El mateix dia 20 de desembre, un modern establiment del carrer Blanquerna acollí el brindis de Nadal que anualment organitza el COVIB a final d'any i que en aquesta ocasió congregà a un centenar



d'assistents. Els presents passaren un parell d'hores en bona companyia en un ambient agradable i amb un variat càtering de cuina moderna a disposició. Va ser sense dubte un bon punt i final de 2016 en família... col·legial.



Veterinaris amb pales

El COVIB resulta guanyador, per primera vegada, del VII Torneig de Pàdel Intercol·legial



14

Veterinaris i pàdel, una dupla un tant desconeguda... fins ara. I és que el Col·legi de Veterinaris va ser el guanyador de la setena edició del torneig de pàdel intercol·legial que cada any organitza l'Agrupació de Joves Advocats de les Illes Balears. Aquest trofeu reconeix el col·lectiu els participants del qual han

sumat més punts en les diferents categories de les que consta el torneig: segona i tercera, masculina i femenina, i categoria mixta. Els participants es feren amb els triomfs de categoria mixta i femenina, amb participació de veterinaris. Així mateix, s'arribà a disputar una semifinal. El COVIB, com a col·laborador del

torneig, abonà la matrícula dels col·legiats. El torneig es celebrà els passats dies 26 i 27 de novembre a les instal·lacions del poliesportiu UDYR, a Son Sardina, i la recaptació va ser destinada a l'Associació Gooding, una entitat sense ànim de lucre que fomenta el voluntariat social entre el jovent.



Taller d'ecografia abdominal de petits animals



L'aula de Medi Ambient del Centre de Protecció Animal de Son Reus, a Palma, acollí els passats 19 i 26 de novembre el taller d'ecografia abdominal per a clínics de petits animals organitzat pel COVIB, a càrrec de Mar Félix i Estrella Rodríguez. La finalitat del taller era que els assistents adquirissin les habilitats necessàries bàsiques per realitzar un estudi ecogràfic normal i poder diagnosticar les patologies més comuns en clínica de petits

animals. El taller es xapà en dues sessions.

En la primera s'estudiaren l'equip, preparació del pacient, orientació i protocol ecogràfic, el sistema urinari, l'aparell reproductor i les glàndules adrenals, amb la posterior pràctica ecogràfica dels aparells estudiats. En la segona, es revisaren la melsa, l'aparell digestiu i el fetge. Els assistents quedaren encantats amb el taller: Mar Félix és llicenciada en veterinària per la Universitat de Sara-

gossa en 1990, ha treballat com a veterinària generalista en diverses clíniques veterinàries i a la seva pròpia a Eivissa. Des de 2006 treballa realitzant servei de referència de cardiologia i ecografia per a diverses clíniques de les Illes Balears i Barcelona. Sòcia d'AVEPA i de l'ESVC (European Society of Veterinary Cardiology), acreditada per AVEPA en l'especialitat de cardiologia. És presidenta de GECAR des de 2015.



15

Curs de formació sobre el nou mètode de digestió artificial a les matances domiciliàries



El COVIB organitzà a finals d'octubre mitjançant el sistema d'aula virtual un curs formatiu dirigit a tots aquells veterinaris i veterinàries col·laboradores sobre el nou sistema de detecció de la triquina que ha entrat en vigor per a la campanya d'enguany. A partir d'aquesta campanya les mostres han de ser analitzades obligatòriament pel mètode de digestió artificial, per tant és obligatòria una formació específica per a aquells veterinaris i

veterinàries que vulguin col·laborar en les anàlisis de detecció d'aquesta malaltia quan es realitza matança domiciliària.

Per altra banda, en relació amb la matança del porc i demanat pels mitjans de comunicació arran de la campanya de PACMA sobre la matança del porc a Espanya, en la qual denuncia que no compleix amb la normativa vigent, el COVIB recordà l'obligatorietat de complir amb la llei, tant pel que fa al benestar de l'animal com en l'àmbit de la salut pública, per evitar riscos. Lluny del que significava en èpoques passades, avui la matança queda com el manteniment d'unes tradicions culturals i gastronòmiques pròpies de la nostra terra, però amb unes implicacions sanitàries i sobre el benestar animal regulades per llei i, per tant, d'obligat compliment,



com és el cas de l'atordiment de l'animal abans del seu sacrifici, un fet que no sempre es compleix. El COVIB considera imprescindible el compliment de les normes.

El Col·legi participa cada any en l'organització i desenvolupament de la campanya anual de matança domiciliària. Al respecte, els veterinaris col·laboradors duen a terme una feina molt destacable des de l'entrada en vigor del decret.

Regant la figura del professional veterinari

El Consell General impulsa una campanya de difusió de la professió: Salut i benestar animal

El Consell General de Col·legis Veterinaris d'Espanya ha dut a terme durant un mes, entre novembre i desembre, una campanya de difusió de la professió adreçada al conjunt de la societat a través d'una doble acció realitzada amb la ràdio i la televisió. La campanya, que començà el 14 de novembre, consistí en l'emissió successiva de dos anuncis diferents en emissores de ràdio d'àmbit nacional, com fou el cas de la COPE, Onda Cero i Cadena SER, en els quals s'incidí en la salut i el benestar animal com a pivot de la professió veterinària. En una d'elles es posava de manifest com el treball dels veterinaris tractant d'evitar que els animals pateixin i transmetin malalties és també una importantíssima

aportació al conjunt de la societat, en moltes ocasions desconeguda. En l'altra falca s'incidí de manera particular en el benestar que els veterinaris procuren a les mascotes, que integren de manera creixent els nuclis familiars de la nostra societat i la salut reverteix de manera directa en el benestar de les persones.

D'altra banda, l'Organització Col·legial reiterà en televisió el missatge sobre la professió que es va oferir en la passada campanya. A l'espot televisiu s'informava a la societat sobre la complexitat de la professió veterinària i la seva afecció directa en l'àmbit social. El Consell General treballa amb el repte de millorar la imatge que es té de la professió veterinària per part de la societat.



art al COVID

L'artista Diego Pujal exposa en el COVID

16



Diego Pujal (Buenos Aires, 1971) s'ha convertit en el darrer artista que ha cedit algunes de les seves obres perquè romanguessin exposades en la vella seu del Col·legi, en el carrer Cecili Metel de Palma, de la mà del veterinari Antoni Perelló, que realitza una feina infatigable per continuar amb una iniciativa que sorgí fa més d'una dècada. A partir d'ara les obres s'exposaran a la nova seu.

Sobre la pintura de Pujal s'ha dit que "emergeix com una pre-

sència difícil de determinar; un misteri visual en el qual el medi emprat participa del missatge al qual l'espectador desitja accedir-hi, mobilitant la seva capacitat per configurar simbologies".

Entre altres premis i esments, ha estat finalista al Premi d'Art Ciutat de Palma (2008), Casal Solleric; i primer premi XXXVI Tapiró de Pintura, del Museu d'Art Modern, concedit per la Diputació de Tarragona. Ha pres part en multitud d'exposicions individuals i col·lectives des de l'any 2004.

Comença a caminar la nova Comissió de Benestar Animal al Trot de les Illes Balears, pionera a l'Estat espanyol

El COVIB forma part d'aquesta iniciativa, impulsada per la Direcció d'Esports i Joventut



La nova Comissió de Benestar Animal al trot de les Illes Balears, un òrgan pioner a Espanya en l'àmbit de l'esport, ha començat la seva singladura amb el suport i integració del col·lectiu veterinari. El seu objectiu és el d'assessorar, orientar cap a la prevenció, recomanar i proposar regulacions en matèria del benestar animal dels cavalls trotadors.

La Comissió va ser presentada pel director general d'Esports i Joventut, Carles Gon-

yalons, el president de la Federació Balear de Trot (FBT), Juan Llabata, el president de l'Institut d'Esport Hípic de Mallorca, Jaume Ramis, i la representant de l'Associació Animalista de les Illes Balears ASAIB, Carmen Rojas, en un acte al qual hi assistiren Ramon Garcia en representació del COVIB, Ana Aranda, de Baldea, i altres representants de la Federació Balear de Trot.

La Comissió de Benestar Animal al trot de les Illes Balears ha nascut amb l'objectiu

de garantir el benestar animal i la pràctica saludable de l'esport del trot a les Illes Balears, mitjançant la proposta de mesures i directius que conjuguin l'activitat esportiva del trot amb un hàbit de salut i benestar dels cavalls trotadors.

Així mateix, a més de vetllar per la protecció de la salut dels cavalls trotadors proposant la difusió de protocols i manuals pràctics per a la prevenció de lesions produïdes per l'activitat esportiva del trot, la Comissió ha de proposar activitats de control i assessorament en matèria de benestar animal dels cavalls trotadors; ha de proposar la realització d'estudis dins l'àmbit de la investigació científica de l'esport del trot en relació amb els usos de medicaments; així com estudis de biomecànica esportiva dels cavalls trotadors destinats a millorar el rendiment esportiu, i el desenvolupament de tècniques d'entrenament i disseny de complements, material i equipaments, tenint sempre en compte la millora de les condicions del benestar animal.

17

col·legi

Altes

I034 - Marta Martínez Cordón

Des de l'1 de setembre de 2016
Recol·legiació

I078 - Pilar Mari Torres

Des de l'1 d'octubre de 2016

I079 - Sara Vergés Arús

Des de l'1 d'octubre de 2016

I080 - Gemma Carreño Mestres

Des de l'1 d'octubre de 2016

I081 - Míriam Fuster Marcos

Des de l'1 d'octubre de 2016

I082 - Germán Miró Cabot

Des de l'1 de novembre de 2016

I083 - Ana Maria Monserrat Cruz

Des de l'1 de novembre de 2016

I084 - Nina Guilá Salvador

Des de l'1 de desembre de 2016

I085 - Marta Cirerol Viada

Des de l'1 de desembre de 2016

I086 - Gorka Alberdi Goiti

Des de l'1 de desembre de 2016

I087 - Elena Cirerol Viada

Des de l'1 de desembre de 2016

Baixes

I069 - Maria Dolores Porcel Sánchez

Des del 2 de setembre de 2016

I072 - Ainoa Nieto Claudín

Des del 30 de setembre de 2016

I079 - Sara Vergés Arús

Des del 17 d'octubre de 2016

I057 - Andrea Vacas Gonzalves

Des del 31 d'octubre de 2016

I071 - Helena Terrón Pérez

Des de l'1 de novembre de 2016

I026 - Alba Alcaraz García

Des del 30 de novembre de 2016

Canvi de situació a jubilat

213 - Roberto Vidal Pereyra

Des del 15 de setembre de 2016

Centres Veterinaris:

Altes

Veterinario San Rafael (Clínica)

C/ Diputat Josep Ribas, 3 Local
07816 San Rafael

Titular: Juan Javier Luque Illescas



18

Voleu que els vostres col·legues coneguin com i on feis feina? Si estau interessats en que la vostra clínica surti a la revista **VETERINÀRIA**, no heu de fer res més que posar-vos en contacte amb el Col·legi mitjançant la pàgina web www.covib.org

Clínica Veterinària Moixica

Moixica és una paraula de sonoritat tan natural que el primer que faig en arribar a la clínica d'aquest nom, en el Port de Pollença, és demanar-ne la procedència als propietaris, Ana Sancha i Marcos Makowski, pensant que és una mena de derivat del mot 'moix', com si es tractés d'una paraula antiga. No deu ser el primer cop que algú els hi demana, ja que no es mostren estranyats, però la resposta és ràpida i, també, molt òbvia. "És la unió de moix i ca". Màrqueting bàsic en estat pur... i un poc de vergonya per al que subscriu.

La Clínica Veterinària Moixica es troba situada en un carrer del centre neuràlgic del Port de Pollença, la plaça Miquel Capllonch. Com qualsevol lloc turístic d'aquesta terra, 'Eu Moll' (com se'l coneix popularment) està sotmès a una forta estacionalitat poblacional, amb puntes en

èpoques d'estiu (visitants, residents i temporers) i un menor cabdal en temporada baixa, un fet completament normalitzat per la clínica, que adapta el seu negoci a aquesta fluctuació des de fa temps. L'actual Moixica roman oberta des de fa una dècada, quan Sancha i Makowski, dos veterinaris coneguts, que havien treballat plegats i amb arrels pollencines, decidiren embarcar-se i agafar les regnes d'un negoci que en aquell moment (any 2006) es traspasava. Però la Clínica Veterinària Moixica ja tenia una història darrere, iniciada l'any 1997, precisament, per Ana Sancha i un altre veterinari a un local situat a uns metres de l'actual, en el mateix carrer. Sancha s'hi desvinculà anys més tard i féu feina a altres llocs fins que el 2006, quan sorgí l'opció d'associar-se amb Makowski, hi retornà. La primera decisió va ser conservar

Fitxa

Nom: Clínica Veterinària Moixica.

Titulars: Ana Sancha Melià i Marcos Makowski Zamora.

Adreça: C/ Roger de Flor, 39. Port de Pollença.

Telèfon: 971 866 842.

E-Mail: moixica.vet@gmail.com

Web: www.clinicaveterinariamoixica.com

Teniu obert des de: 1 de Setembre de 2006.

Equip humà que conforma la clínica: 2 veterinaris, una auxiliar i recepcionista.

Especialitats: Medicina interna i cirurgia general.

el nom. I la segona, canviar de lloc quan se pogués per tal de modernitzar la clínica.

Sorgí l'opció l'any següent, el 2007, quan adquiriren l'actual local, més gran, que els hi donava la possibilitat de dissenyar la clínica de bell nou i distribuir-la al seu gust. Aprofitaren instruments i maquinària antiga (radiologia, analítica...) però compraren la major part dels mobles i altres accessoris mèdics, i



en poc temps la nova Moixica funcionava a ple rendiment. Durant un bon grapat d'anys treballaren en companyia de Juanjo Fernández (actualment a Calviat), sent tres veterinaris per oferir un servei integral als seus clients, amb un sistema de torns i uns horaris estipulats. Juanjo ho deixà en el 2013 per començar el seu projecte a Santa Ponça i quedaren els dos titulars al capdavant. La clínica té una sala d'estar i recepció, amb espai per albergar també tenda d'aliments a un costat, dues consultes, un espai comú amb laboratori i biblioteca, una sala de rajos, quiròfan, dues hospitalitzacions i una terrassa a la que hi surten els pacients a passejar. En 100 metres quadrats. A més, existeix la possibilitat d'ampliar-la el dia de demà ja que tenen una planta baixa en la que actualment hi tenen el magatzem i la perruqueria.

La Clínica Veterinària Moixica té clients del de tota la vida, la majoria del Port de Pollença i Pollença, però també residents de cap de setmana, de Palma i altres indrets de l'Illa, i residents temporals, estrangers. Abarca tots els camps, excepte traumatologia, que sol derivar. Tenen servei localitzable i deriven als centres de referència i hospitals segons el cas. Obre de dilluns a divendres de 9.30 a 14.00 i de 16 a 19 i els dissabtes de 9.30 a 13 hores. Makowski i Sancha, a més, formen part d'EMVETIB, la patronal de empresaris veterinaris, adscrita a la CAEB, en la qual estan



molt implicats treballant per defensar els interessos del col·lectiu. Finalment, intenten aprofitar el poc temps de què disposen per assistir a Congressos (enguany ho han fet al d'AVEPA, AMVAC i GTA) "perquè -consideren- la clínica veterinària és una revisió constant de coneixements i sense la formació continuada quedaríem obsolets en un tres i no res. Hem d'avançar al mateix ritme que la medicina i això requereix de temps i dedicació". Per a més inri, els dos tenen família i fills, amb el que la conciliació entre els àmbits professional i personal es complica encara

un poc més. No obstant això, la vocació que tenen per la seva professió i la bona salut de Moixica els hi permet superar qualsevol obstacle que se'ls hi presenti en aquest sentit.

Finalment, destacar que la clínica del Port de Pollença ha publicat articles referents a *Dirofilaria immitis* a Mallorca, paràsit emergent poc diagnosticat fins fa poc a aquesta illa. Fa uns vuit anys varen detectar el primer cas, i des de llavors han tingut a prop d'una vintena. En pròxims números de la revista la Clínica Veterinària Moixica es detindrà a explicar aquesta casuística.

El Colectivo de Jubilados visita el Monasterio de Cura

Una vez finalizado el periodo vacacional, el pasado 27 de octubre, el colectivo de jubilados del Colegio organizó una visita al Monasterio de Cura, en la cima del Puig de Randa, sitio de especial importancia para los isleños al celebrarse este año en Mallorca el Año Jubilar con motivo del 700 aniversario de la muerte del Beato Ramón Llull.

Se visitó primero el Monasterio de Cura, situado en la cima del Puig de Randa, donde, según la tradición se retiró Ramón Llull a meditar por unos días, unos años después de su conversión. Se aprovechó después el magnífico día soleado para pasear por los jardines que rodean el monasterio y disfrutar de las vistas que se observan de todo Mallorca e incluso de Cabrera, y que convierten al Puig en un auténtico observatorio de nuestra isla.

Ya de bajada, el colectivo se paró a visitar el Santuario de Nuestra Señora de Gracia, que tiene su origen en la Cueva de s'Aresta, utilizada como ermita a mediados del siglo XV por unos frailes franciscanos, y que conserva la preciosa imagen de "Nostra Senyora de Gràcia", escultura de madera policromada, gótica,



realizada en 1501 por el pintor y escultor mallorquín Gabriel Mojer; y que en la actualidad es la talla más antigua de este tipo conservada en la isla.

Como colofón de la visita, los asistentes se reunieron para almorzar en el restaurante "Es Recó de Randa", donde

aparte de disfrutar de una buena y agradable comida, aprovecharon para hablar sobre futuras actividades del Colectivo de cara al próximo año, regresando al finalizar a Palma.

TOMEU ANGUERA

Felicitación de la Navidad entre manteles



La tradicional comida de Navidad que anualmente celebra el Colectivo de Jubilados cambió este año de localización y 'aterrizó' en el Club Es Fortí, en Palma, el pasado 16 de diciembre, siendo todo un éxito. El coordinador del colectivo, Bartomeu Anguera, agradeció la presencia de Vicenç Busquets en

representación de la Junta del Colegio por la colaboración anual de la entidad que posibilita que el colectivo lleve a cabo sus actividades. Busquets rectificó esas palabras diciendo que son los jubilados y, en muchas ocasiones, las mujeres de colegiados ya fallecidos, que se suman al grupo, los verdaderos artífices de



que el colectivo de veterinarios jubilados se mantenga tan vivo. El homenajeado de este año, Bartomeu Caldentey Martí, no pudo asistir al encuentro y, según avanzó Anguera, se le llevará la placa a su lugar de residencia a comienzos de este año. Caldentey estuvo destinado muchos años en Manacor.

¿Qué tipos de expedientes deontológicos instruye el COVIB? ¿Cuáles son los tipos de faltas, las sanciones que conllevan y las consecuencias en caso del incumplimiento de las mismas?

La Ley 10/1998 de Colegios Profesionales de Illes Balears, establece en su artículo 11 que son funciones de los Colegios profesionales, entre otras, regular y vigilar el ejercicio de la profesión (que deberá someterse a la ética profesional) colaborando en la protección de los consumidores y usuarios de los servicios profesionales. A estos efectos harán cumplir a los colegiados las normas deontológicas y cuidarán que los colegiados den el adecuado nivel de calidad a sus prestaciones profesionales y, en el caso de que no se cumplan, ejercer la facultad disciplinaria sobre los colegiados.

La misma o muy aproximada regulación encontramos en la Ley estatal 2/1974, de 13 de febrero, de Colegios Profesionales.

Los estatutos de la Organización Colegial a la que pertenece el COVIB, regula esta materia en su articulado de forma muy similar al ordenar: que corresponde a los Colegios de veterinarios la protección de los intereses de los consumidores y usuarios de los servicios de sus colegiados; a la vez que debe salvaguardar que los colegiados observen los principios deontológicos y ético-sociales de la profesión veterinaria; ordenando la actividad profesional de los colegiados, velando por la formación, la ética y la dignidad profesional y por el respeto debido a los intereses de los consumidores y usuarios de los servicios de sus colegiados; ejerciendo la facultad disciplinaria en los órdenes profesional y colegial; y haciendo cumplir a los colegiados, en cuanto afecte a la profesión, las disposiciones legales y estatutarias.

Pues bien, dentro de este contexto, resulta evidente que los colegiados tienen la obligación de cumplir con una serie de principios y normas y, en caso de infringirlas estarán faltando a los deberes que su profesión les impone y el Colegio deberá perseguir y sancionar dicha infracción.

Estos principios y normas se contienen en los Códigos Deontológicos y en los Estatutos de los Colegios. En el caso que nos ocupa se recogen esencialmente en el Código Deontológico para el ejercicio de la profesión Veterinaria, aprobado por la Asamblea General de Presidentes de Consejo General de Colegios Veterinarios el 16 de diciembre de 2006, y en los Estatutos Generales de la Organización Colegial Veterinaria Española, aprobados por Real Decreto 126/2013, de 22 de febrero (BOE de 9 de marzo de 2013).

Resultaría insuficiente el espacio reservado a este artículo en la revista colegial para la descripción de todas y cada una de las infracciones o faltas disciplinarias recogidas en las normas, por lo que a continuación vamos a hacer un brevísimo resumen de las que, a lo largo de los años, han sido más frecuentes en el quehacer disciplinario del COVIB (en el bien entendido que en ningún caso se ha producido un número importante de expedientes disciplinarios).

Sin duda los expedientes disciplinarios más numerosos son los que nacen de denuncias de particulares en materia de mala praxis profesional. En esos supuestos si realmente se produce una falta injustificada de eficacia, de calidad, de responsabilidad, de diligencia o de capacidad en la asistencia veterinaria el expediente puede finalizar en sanción. Es decir; si se ha producido una **clara impericia, negligencia o una incorrecta conducta profesional**.

Se trata también de un supuesto reiterado, que normalmente surge o aflora en virtud de una denuncia de un particular por otros motivos, la falta de cumplimentación del **consentimiento informado** del cliente ante actos clínicos que pueden suponer un riesgo para el animal. Esta es una infracción reiterada y fácilmente evitable ya que simplemente debería darse la debida y suficiente

información al cliente antes de las actuaciones clínicas a los animales y hacer firmar el consentimiento donde consta dicha información.

Como tercer supuesto más habitual de falta colegial encontramos los supuestos de incumplimiento de las normas colegiales en materia de **cumplimentación de impresos o incluso el falseamiento de tales documentos** (pasaporte, RIACIB, etiquetas de vacunación, etc.).

Ya de forma mucho más singular; y en cuanto a las relaciones del colegiado con el COVIB, se han producido supuestos de falta de alta colegial, impago de cuotas, falta de información y actualización de datos profesionales al colegio, falta de comunicación previa de apertura de clínica veterinaria, etc.

También han tenido carácter residual las infracciones consistentes en la falta de emisión y entrega de informe clínico del animal al cliente solicitante; por no elaborar o no conservar la historia clínica del animal durante un mínimo de 3 años; infracciones en materia de publicidad por no ser objetiva, prudente, veraz y principalmente por no ser digna de respeto.

Evidentemente existen otros tipos de incumplimientos o faltas que por su interés a continuación se transcriben algunos: desconsideración o falta de respeto a compañeros y pacientes; incumplimiento del deber de secreto profesional; facilitar o amparar el intrusismo profesional (permitiendo la intervención de no veterinarios en los centros); compaginar con actividades incompatibles al entrar en conflicto con sus deberes; en materia de honorarios, etc. . .

Citar un supuesto infractor que si bien no ha generado ningún expediente disciplinario (por lo menos que nos venga ahora a la memoria) genera muchas dudas al encontrarse en una zona gris, que ha merecido ser tratado de forma específica en esta revista hace un tiempo: el de la desatención del animal en casos de urgencia o peligro inmediato.

Explicados estos diversos supuestos, indicar que todos ellos son, en principio, calificables como infracciones GRAVES.

Si se trata de supuestos donde no ha existido intencionalidad del infractor o se ha causado un daño de escasa importancia, esas mismas infracciones tendrán la consideración de infracciones LEVES.

Por el contrario, si el supuesto se reviste de negligencia profesional inexcusable, un daño o perjuicio grave al cliente o el infractor es reincidente, en tal caso dichas infracciones tendrán la calificación de MUY GRAVES.

Esta calificación tiene mucha trascendencia en cuanto de ella depende la sanción a imponer:

las faltas leves podrán ser sancionadas con amonestación privada o apercibimiento por oficio;

las graves con amonestación pública o suspensión en el ejercicio profesional en todo el territorio nacional desde un día hasta un año;

y **las muy graves** con la suspensión en el ejercicio desde un año y un día hasta tres años o la expulsión del Colegio (con inhabilitación para la colegiación en cualquier otro Colegio Oficial de Veterinarios).

Por lo que respecta al supuesto de incumplimiento de las sanciones el efecto que produce es una nueva infracción (por incumplir) que tendrá la calificación inmediatamente superior a la infracción cuya sanción se incumple, supuesto que suele abocar a la expulsión del colegiado tras el definitivo expediente disciplinario.

Traços i colors per a Nadal

Els més petits tornen a donar forma un any més a la felicitació del COVIB



Navidad. Àgueda Oliver (11).



Navidad. Marina Oliver (7).



Navidad. Paula García (14).

Paula García, de 14 anys; Àgueda Oliver, d'11; Martina Oliver, de 7; i Mireia Dinarés, de 6, han resultat guanyadores del cinquè concurs de felicitacions nadalenques que anualment organitza el COVIB entre els fills, filles, néts i nétes de col·legiats i col·legiades i que serveix de base a la felicitació nadalenca que la institució envia per correu electrònic a col·legiats i amics. Va ser el passat 22 de desembre quan es donà a conèixer el resultat del concurs, que és anònim i que consta de cinc categories (la



Navidad. Mireia Dinarés (6).

que agrupa menors d'entre 0 i 3 anys, emperò, quedà deserta de participació). Un jurat deliberà entre tots els dibuixos presentats amb anterioritat i en decidí les guanyadores, totes nines (a mode d'apunt, esmentar que històricament hi ha hagut major participació femenina que masculina). Els participants es congregaren l'horabaixa del 22 a la nova seu del COVIB i esperaren a escoltar el resultat del jurat. Les guanyadores varen ser premiades, a més, amb un joc didàctic.

Gestión saludable del suelo para la sostenibilidad del sector agropecuario



La Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca de Balears se enfoca en el conocimiento de suelos como fin para una gestión sostenible de sistemas agropecuarios (saludable ambientalmente para el cultivo y el entorno). Esta concienciación llega casi un año después del recientemente declarado “Año Internacional de suelos”. Comienza con el interés en suelos de regadío en cultivos hortícolas y frutícolas y, de igual forma en aquellos cultivos dirigidos a la alimentación animal. Así, la Conselleria encomienda una serie de trabajos de prospección e investigación a SEMILLA, para la creación de una base de datos de fertilidad de suelos de áreas agropecuarias de los municipios de Felanitx, Manacor y Son Ferriol. La investigación está orientada principalmente a discernir entre una serie de variables físico-químicas y biológicas (actividades enzimáticas, biomasa microbiana, respiración, etc.) aquellas responsables de los cambios provocados por la irrigación en diferentes tipos de suelos, cultivos y condiciones ambientales. Los resultados se espera aporten información de los impactos reales y potenciales de la irrigación, de manera que sirvan para elaborar una serie de estrategias de gestión sostenibles en suelos irrigados.

La búsqueda de la sostenibilidad agraria se viene mencionando en el último siglo, y entre otros hace referencia a ello el Director General de la FAO en su comentario “se habla demasiado de la importancia de sistemas sostenibles para una vida sana y plantea por qué no empezar por los suelos”. SEMILLA, por tanto, comienza a entender la sostenibilidad de los sistemas agropecuarios mirando al

suelo y lo entiende desde toda la producción de la cadena trófica (vegetal y animal). Los suelos se deben entender y gestionar desde un punto de vista de salud y de calidad de suelos, haciendo referencia a las características físico-químicas y biológicas idóneas para un equilibrio del metabolismo del suelo.

La invitación de la FAO para actuar sobre los suelos y así provocar cambios en los sistemas agropecuarios debe ir más allá y participar en una acción global para combatir el cambio climático y paliar problemas de contaminación. Ya que, de no frenar el avance de los problemas de contaminación debido a sistemas agropecuarios para los próximos 30 años la FAO anuncia los mismos problemas con ligeras o escasas diferencias en contaminación por nitratos a partir de fertilizantes y residuos orgánicos, los compuestos tóxicos recalcitrantes por plaguicidas y los gases de efecto invernadero como N_2O , CH_4 , CO_2 , etc.. Entre las estrategias para conseguir una gestión sostenible del suelo se encuentra la diversificación de cultivos, el uso de cultivos o plantas autóctonas por ejemplo en los forrajes, los cuales permiten regeneración de nutriente en el suelo y una mayor adaptación (suelo y condiciones ambientales). El aporte de materia orgánica a partir de recursos como residuos orgánicos que atrapan contaminantes y pueden actuar en la lucha biológica de patógenos. El estudio del ciclo del carbono es clave por la liberación de nutrientes a la solución del suelo (para plantas y microorganismos). Los suelos albergan una cuarta parte la biodiversidad del mundo. Por tanto, la biodiversidad microbiana y la materia orgánica suministran soluciones

de sostenibilidad global. Además ambos parámetros ayudan a la mitigación adaptación al cambio climático y juegan un papel importante en la gestión del agua y en la resiliencia ante inundaciones o sequías. Un ejemplo del papel del suelo en la mitigación del cambio climático y más concretamente de su biomasa microbiana es la transformación del óxido de nitrógeno (N_2O) a nitrógeno atmosférico (N_2) por un grupo de microorganismos del suelo identificados recientemente.

El sector ganadero tiene una alta contribución al efecto invernadero en gases como el CH_4 por la fermentación intestinal de vacas, o el N_2O por el estiércol de animales como cerdos. Estos problemas podrían ser atenuados por una gestión de suelos dirigida a atrapar o transformar gases en otros más inocuos para la capa de ozono. También existe una alta polémica del gran gasto de agua por el riesgo de pastos en extensivo y, esto podría ser compensado sobre su huella ecológica en el cambio climático por atrapar el CO_2 , debido a la cubierta vegetal

A partir de lo expuesto se remarca la importancia de conocer la materia orgánica y la actividad biológica de suelos. Por ello, SEMILLA profundiza en el estudio de las características propias de suelo de regadío gracias a un grupo de investigación en suelos de SEMILLA-INAGEA en colaboración con el laboratorio oficial de Bromatología de Balears, dentro de SEMILLA (desde 2006 laboratorio oficial de Bromatología, Nutrición vegetal y fertilidad de suelos).

Dra. Isabel Sastre Conde

SEMILLA-INAGEA (Coordinador del estudio de Investigación)

Llorenç Tortella Alomar

SEMILLA-UIB-INAGEA (Becario)

José María Rovira Alós

SEMILLA (Responsable Laboratorio de Bromatología, Nutrición Vegetal y Fertilidad de suelos)

Antonia Llompart Bibiloni

SEMILLA (Técnico Especialista del Laboratorio de Bromatología, Nutrición Vegetal y Fertilidad de suelos)

Dra. Carme Garau Taberner

IRFAP-INAGEA (Coordinador del estudio de Base de datos)



EL SEGURO DE AUTO
DE A.M.A.
SEGUNDO MEJOR
VALORADO DEL SECTOR

Fuente: Índice Stiga JUNIO 2016
de Experiencia de Cliente ISCX

Hasta un

60%* bonificación
en su seguro de Automóvil

- ✓ NUEVOS SERVICIOS DE ITV Y GESTORÍA
- ✓ AMPLIA RED DE TALLERES PREFERENTES
- ✓ REPARACIÓN Y SUSTITUCIÓN DE LUNAS A DOMICILIO
CON DESCUENTOS DE UN 50% POR NO SINIESTRALIDAD
- ✓ PÓLIZAS DE REMOLQUE
- ✓ LIBRE ELECCIÓN DE TALLER
- ✓ ASISTENCIA EN VIAJE 24 HORAS DESDE KILÓMETRO CERO
- ✓ PERITACIONES EN 24-48 HORAS
- ✓ RECURSOS DE MULTAS
- ✓ DECLARACIÓN DE SINIESTROS POR TELÉFONO E INTERNET



www.amaseguros.com
902 30 30 10

A.M.A. PALMA DE MALLORCA

Barón de Pinopar, 10 Tel. 971 71 49 82 pmallorca@amaseguros.com